СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 164. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 24-го серпня 1943. No. 164. Jersey City, N. J., Tuesday, August 24, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОТРІБНО НЕГАЙНО ТРИ ЧЕТВЕРТІ МІЛІОНА РОБІТНИКІВ НА ФАРМАХ

ВАШИНҐТОН. — Бюро Воєнних Інформацій видало звідомлення, що до 1. серпня було занятих при фармерських роботах 11,000,000 робітників. Одначе це число не вистарчальне і в багато околицях жнива можуть пропасти. Щоби ратувати цьогорічний збір, треба ще 750,000 свіжих робітників. Фармери дістають припадкову поміч від скавтових хлопців, що десь там в околиці перебувають на вакаціях, та від шкільних дівчат, що відбувають вакаційні курси, але це замало. Треба притягнути населення містечок та міст до праці. Декуди замикають крамниці на 2 дні, а тоді крамничні робітники та очікувані покупні їдуть на фармерську роботу.

В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ ВРАТУВАЛИ ЗБІР ПОМІДОРІВ.

КЕМДЕН (Ню Джерзі). — Заклики продуцентів помідорів до військової влади й до населення міст, щоб ратувати цьогорічний збір помідорів, принесли успіх. Із самої Філядельфії та з інших містечок рушили люди громадою і через два дні працювали безупинно, збираючи помідори. З табору Дикс прибули вояки за дозволом влади, а навіть чужоземні моряки, що чекають на відізд своїх кораблів у пристані, кинулися охоче до праці.

НЕДОСТАЧА МЯСА ВИКЛИКУЄ ЗАНЕПОКОЄННЯ.

ШИКАҐО. — Злучені Держави стоять перед загрозою найбільшої недостачі мяса в своїй істроії. Не лише цивільне населення відчуває його брак, але вже й військові достави маліють. У минулих двох місяцях привезено до різниці у Шікаґу 11 відсотків менше мяса ніж в тім самім часі минулого року. Влада здогадується, що годовці худоби з Середнього Заходу висилають худобу на зарізь підприємцям так званого „чорного ринку" і тому правильні різні не мають досить худоби на зарізь.

А ЖІНКИ ДАЛЬШЕ ПОКИДАЮТЬ ПРАЦЮ У ВОЄННИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнна Комісія Людської Сили не скриває факту, що жінки дальше покидають працю у воєнних підприємствах, не зважаючи на недостачі у воєнній продукції. Патріотичний запал, який спонукав багато жінок кинутися до воєнних фабрик після нападу на Перл Гарбор, тепер заникає і треба буде аж окремого федерального закону, щоб жінок спонукати до такого заняття.

СТЕЙТОВА РАДА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРОТИ ЗАБОРОНИ СТРАЙКІВ.

БОФАЛО (Ню Йорк). — Екзекутивна Рада Американської Федерації Праці нюйорського стейту приняла 21 точок програми для стейтової конвенції, що пічнеться завтра. Між точками є теж домагання, щоб скасувати федеральний закон, яким забороняється страйки. На конвенції буде промовляти ґубернатор Дюї, предсідник федерації Ґрін та секретар Міні. Конвенція буде домагатися дальших субсидій для умождивлення цофнення цін харчових продуктів, а також дасть підтримку законопроєктові Ваґнера-Морія для поширення суспільної забезпеки.

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ ОДНОСТАЙНОЇ ЗАСАДИ В ПОКЛИКУВАННЮ РЕКРУТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Роберт Р. Рейнолдс, голова військової сенатської комісії, поставив домагання до предсідника Воєнної Комісії Людської Сили Павла МкНота, щоб комісія раз рішилася на засаду, на підставі якої покликуватиме рекрутів до війська аж до кінця війни. Безнастанне хитання викликує лише непевність і легковаження постанов уряду, міркує сенатор. Він є за те, щоби покликати всіх нежонатих мужчин до служби, а батьків придідити до воєнних фабрик.

ТЕЛЕФАКС ЗАМІСЦЬ ТЕЛЕҐРАФУ.

ВАШИНҐТОН. — На засіданню Федеральної Комісії для Комунікацій явився містопредсідник Вестерн Юніон Телеґраф Компані Ф. Е. Д. Юмі. Він повідомив, що компанія має новий винахід для пересилання телеграм при помочі світла і без уживання телеграфічних дротів. Новий винахід, як каже Д. Юмі, подібний до телевізії. Він називається телефакс і буде вжитий по війні.

ЗАСТРІЛИВ ВОЯКА В ЦЕРКВІ.

САН ФРАНСИСКО. — У грецькій православній церкві Благовіщення сталася рідка трагедія. Вояк Еді Дафнос, поцілувавши образ на тетраподі, впав трупом, застрілений незнаним чоловіком. Убивник втік, але на другому кінці міста зголосився до поліції Петро Рафтопульос, який заявив, що він убив вояка. Він пояснив свій учинок тим, що Дафнос розбив йому домашнє життя, бо звів його жінку.

Відкликання Літвінова Головним Предметом Розмов Учасників Конференції

КВЕБЕК (Канада). — Росія, хоч не має представника на Анґльо-Американській Конференції, стала осередком міркувань учасників конференції. Учора в Лондоні довідалися, що советський амбасадор для Америки Максим Літвінов відкликаний, а його місце займе досішний його заступник Андрей А. Ґромико. Хоч у Вашинґтоні знали про намірену зміну, то її проголошення якраз у часі конференції викликало найрізнородніші здогади.. Пильно надслухують кореспонденти ґазет, які тут вижидають кінця конференції, що говорять і пишуть про цю зміну. Загально панує переконання, що Сталін приготовляє якусь несподіванку. — Інші важні замітки обертаються довкруги таких вістей: Що сюди прибув китайський міністер закордонних справ Т. В. Сунґ, а це потверджує здогад, що конференція уложила плян офензиви проти Японії; ще президент Рузвелт і канадійський премієр В. Л. Макензі Кінґ створили спільну воєнну комісію Злучених Держав і Канади, а це вказувалоб на якусь спільну американську акцію; що вже прибув сюди вашинґтонський секретар війни Ґенрі Л. Стимсон і ще вичікують прибуття серкетаря фльоти Френка Накса, а це вказує на загальну офензиву на Атлянтійському й Тихому океані. Крім того передбачують якусь заяву в справі признання французького Комітету Національної Оборони як правного уряду Франції.

ОДНОЦІЛЬНИЙ ПЛЯН В АМЕРИКАНСЬКО-БРИТІЙСЬКІЙ РОЗБУДОВІ КОРАБЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд виявив, що на наступний рік приготована надзвичайна програма в розбудові торговельної фльоти на підставі порозуміння між скомбінованою американсько-британсько-канадійською комісією для розбудови кораблів. Містота нових кораблів досягне понад 200,000,000 тон, між ними буде 500 нових скорих кораблів. Після покінчення цієї програми буде збудованих около 5,000 нових кораблів від 1938 р. Ця посилена програма викликала в декого здивування тому, що небезпека від підводних лодок тепер змаліла. Здогадуються, що така фльота потрібна буде на Тихому океані в часі акції.

УДОСКОНАЛИЛИ ЕЛЕКТРИЧНУ МАШИНУ НА 100 МІЛІОНІВ ВОЛЬТ

СКЕНЕКТЕДІ (Ню Йорк). — У робітнях Джнерал Електрик Компані удосконалили машину для ужитку при викликуванню проміньв Х („Екс-Рей") до сили сто міліонів вольт. При її помочи електрони будуть могли рухатися із швидкістю 60,000,000 оборотів на секунду.

Фіни бажають замиритись з Советами при посередництві Англії

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Прибув літаком з Фінляндії з мировою пропозицією Е. Вуорі, президент фінляндської Трейд-Юнійної Федерації. Ось ту пропозицію вручив він перебуваючому в Стокгольмі Артурови Дікенови з британської Тренспорт енд Дженерел Воркерс Юніон, що саме прибув сюди з Анґлії. Вуері заявив, що він прибув з відома і за згодою фінського уряду. Фінську пропозицію передано британському посольству, яке знов переслало її негайно до Лондону. В пропозиції проситься британський уряд запитати в Москві, чи Совети годяться на мирові переговори. Фінляндія домагається кращих мирових условин як в 1940 році. Вона згідна відступити Советам чаґтину Карелії на полудне від міста Віборґ. Але не хоче відступити Ганґо, кажучи, що якщоб воно було в російських руках, то це булаб постійна загроза Фінляндії. Фінляндія хоче теж ґарантії, що якщо вона перестане воювати, то дістане харчі, нафту і вугля, бо без того буде голодувати, а промисл пропаде. Фінляндія не хоче теж перебрати на себе обовязку вигнати сім німецьких дивізій, що є в Фінській Ляпляндії, але певна, що вони самі заберуться. Назагал фіни стоять на тому, щоби принципи Атлянтійського Чатреру були застосовані теж і до Фінляндії. Британський уряд не дає пізнати, що з цього вийде, себто чи він годиться на ці умовини, а навіть, чи буде посередничити між Фінляндією і СССР.

НЕ СТРІЛЯЛИ ДО АЛІЯНТСЬКИХ ЛІТАКІВ

ЛОНДОН. — Над містом Римом кружляли численні аліянтські літаки, але не скидали бомб, а тільки оглядали місто і здіймали фотографії. Ніхто до них не стріляв. Італійське радіо проголосило, що літаки літали над Римом, але їх не обстрілювано, бо Рим проголошено „отвертим містом". Покищо так є, що Аліянти офіційно не приняли до відомо проголошення Риму отвертим містом.

ЗАТРІВОЖЕНІ ЗМІНОЮ ЛІТВИНОВА В ВАШИНҐТОНІ

ЛОНДОН. — Те, що Совети забрали свого дотеперішнього амбасадора з Лондону, Івана Майського, а тепер ще Максима Літвінова з Вашинґтону, і обидвох замінили іншими людьми, викликалó в Анґлії побоювання, що це добра не означає. Назагал толкують собі це тим, що Сталін невдоволений, що Аліянти ще досі не зачали інвазії з Анґлії на Европу. . . .

ПОРОМ, ЩО ПЕРЕВОЗИТЬ ВОЯКІВ. На Росел Айлендс вживає армія часто поромів для перевозу вояків і воєнного знаряддя. Це одні з найкращих островів у світі. На образку бачимо ліс з кокусових дерев, якого власником була донедавна одна славна компанія виробу мила.

НЕАПОЛЬ ВІДТЯТИЙ, БО АМЕРИКАНЦІ ЗНИЩИЛИ ВСІ ЗАЛІЗНИЧІ ПОЛУЧЕННЯ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські Мародери і Літаючі Фортеці бомбардують територію властивої Італії в небувалий досі спосіб. Але, як подають американські кореспонденти, стрічають теж з боку німецьких летунів теж і такий завзятий опір, якого досі не було. Це означає, що цей опір є далеко сильніший від цього, що його ставили німці в Сицилії. Колиж в таких обставинах американські летуни збомбардували цілковито всі залізничі получення такого важного портового міста як Неаполь, при чому знищили 25 ворожих бомберів, то очевидне, що маємо тут до діла з поважним успіхом. Американські летуни стверджують згідно, що німецькі летуни були весь час агресивними. І то до самого останку, хоч понесли великі втрати. Американські втрати були відносно легкі, бо втрачено тільки шість літаків. Коли взяти під увагу ще інші бомбардовання, то разом знищено 50 ворожих літаків, а втрачено вісім.

ЯПОНЦІ ВТІКАЮТЬ — НАУКА З КІСКИ.

ВОЄННА БАЗА НА АЛЕВТСЬКИХ ОСТРОВАХ. — Ґен. Джан Л. Девит, під якого команду підпадає острів Кіска на Алевтських островах, що отсе опинився знов в американськім посіданню, висказав свої думки сприводу тайної евакуації острова японськими частинами. Ґенерал признає, що коли булоб треба звести боротьбу за цей острів, то американці були приготовані на це, що треба булоб пожертвувати життям яких пять тисяч американських і канадійських вояків. Але сталося так, що острів занято без проливу крови. Вияснюючи, чому японці залишили острів і вивтікали з нього, ґен. Девит каже, що „японці тепер тікають", та що це треба тепер використати і задержати ініціятиву надалі в своїх руках. Теж казав він, що не знати, як японці вивтікали, бож мали на Кісці поважнішу силу. Правдоподібно вживали субмарин, барж і літаків. І теж не знати, де вони тепер находяться. Це тяжко розслідити через часті мраки.

НЕ КОНЕЧНО ГИНУТЬ, ЯК ЦЕ РОЗПОВІДАЄТЬСЯ...

ОДИНАДЦЯТА ПОВІТРЯНА СИЛА НА АЛЕВТСЬКИХ ОСТРОВАХ.—Ґен. Вилієм А. Батлер, командуючий американською повітряною силою, заявив, що те, що сталося з японцями в Кісці вказує, що японців можна розгромити, та що японець не завжди перемагає, або гине. Часом теж і втікає...

НІМЕЦЬКІ ПРОТИНАСТУПИ В СОВЄТАХ.

ЛОНДОН. — З довгих совєтських воєнних звідомлень про німецькі втрати можна вичитати що совєтські частини не поступають вперед як попередніми днями, бо натрапили на дуже сильний німецький опір на всіх фронтах, зокрема довкола Харкова. Німці кинули в бої більшу скількість тенків і війська, що постійно атакує.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ТЕЖ У ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Американські Мародери бомбардували німецьке летунське поле седалеко Руен в Франції. Товаришили їм британські та канадійські бойовики. Знищено девять ворожих літаків.

НІМЦІ ВЖИВАЮТЬ НОВИХ СПОСОБІВ ПРОТИ ЛІТАКІВ.

ЛОНДОН. — Американський офіцир з Восьмої Повітряної Сили, що брав минулого вівтірка участь в налеті на німецьке місто Реґенсбурґ, розповідає, що німці вживають тепер у повітряній боротьбі нових способів оборони. Мають літаки, що скидають горіючі ракети. Літаки підносяться високо вгору і з відтам скидають ті ракети. Ще ніколи, каже офіцир, не доводилось нам боротись з такими новими методами і з такою завзятістю.

ПОЛЯКИ З СОВЄТІВ В УҐАНДІ.

ЛОНДОН. — В британськім протектораті Уґанда, що находиться в середущій Африці, є вже до 12,000 польських горожан, що їх забрав польський уряд з Сибіру та інших частей СССР. Інші польські виселенці є порозміщувані в інших кольоніях, як Кенія, Танґанаїка і північна Родезія.

АЛІЯНТИ В ІТАЛІЇ Й НА КРЕТІ.

ЛОНДОН. — Якесь радіо, правдоподібно таке, що є під німецькою контролею, подало французькою мовою, що Аліянти висадили свої війська на береги полудневої Італії й острова Крети на Середземному морі. Аліянтські частини мали бути взяті з Сицилії. Виходилоб, що радіо є в руках французьких „визвольників", що є невдоволені з ґен. де Ґоля, про якого кажуть, що він став „знаряддям британців". Радіо атакує теж і ґен. Жірода, Велику Британію, Злучені Держави та Росію. В Анґлії думають, що це є німецька пропаганда для баламучення французів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Подбайте за своїх синів і українське імя

Розгортаємо американський часопис і вчитуємось в прізвища американських вояків, що їх відзначено за хоробрість. І знаходимо такі прізвища як „Лемішка", „Коваль" і т. п. Та це не тільки сьогодня подибуємо такі прізвища, що дуже нагадують українські, але так є сливе чи не кожного дня. Пробуємо нераз письмом чи телефоном розвідати, чи так є, та одначе не іде це так легко. Але пішлоб це лекше, якби всі ми про це дбали.

Один з визначніших наших громадян молодшої ґенерації пише нам, що ось в Дітройті є багато відзначених наших вояків, а родичі не подають про це до ґазети, щоби хто не думав, що вони „хваляться". А прецінь так є, що як „хвальба" має десь рацію, то тут вона цілком певно є на своєму місці!

Ціла Америка вкладає всі свої сили, щоби виграти війну. Дають люди свою працю і дають свій гріш. І дають свою кров, або кров своїх найдорожчих. Кожна громада, кожна орґанізація, кожна т. зв. „національна" ґрупа хоче показати, що вона є патріотичною, себто сповняє більше, як цього від неї вимагає держава, бож давати мінімум, це вже звичайний горожанський обовязок. Хоче це виказати теж і американсько-українська ґрупа. Теж і американські українці, особливо з старшого покоління, хочуть показати, що хоч вони родились у старому краю, але живучи тут вміли виховати своїх дітей на добрих американських патріотів. Хочуть мати вдоволення, хоч подібне до того, яке має та мати, що її представлено на картуні, як іде разом запідруки з синомвояком, що прибув на відпустку, а якого грудь обвіщена медалями, та яка жартобливо каже: За ті твої відзначення і за ту твою відвагу сину, то й мені належиться малий „кредит", бо мене це коштувало немало труду, як ти був малим, щоб відовчити тебе від страху перед громами і блискавицями!

Та поза мамами і татами та іншою ріднею, ми всі зацікавлені тим, як справуються американські українці на фронті. Ми всі хочемо ними гордитись, як є чим гордитись. І ми всі хочемо виказати ділами, яку то американські українці відчувають любов до американської землі. Але тут не можна бути голословним. Тут треба фактів.

Ось і тому звертаємось ще й через „Свободу" в тій справі, бо в „Юкрейніен Віклі" вже її порушувано. Звертаємось до родин, що мають своїх рідних в американській армії, а теж і до всіх громад і орґанізацій, як і до всіх свідомих наших громадян і просимо їх, щоби постійно нам подавали якнайбільше вісток про наших вояків, що відзначені. А по можности, щоби дбали, що коли в їх місцевостях згадується за таких відзначених вояків, щоби там було надмінене, що вони з українського роду. Дбають про це інші, так чомуж нам не дбати? Тим більше, що на тому скористають на повазі самі наші громади й орґанізації на місцях, коли в пресі будуть згадки за американських відзначених вояків з зазначенням, що вони є парохіянами ось тої чи тої української церкви, чи членами українських орґанізацій, та що є з українського роду.

Хитрування, а не „гонор"

Італія опинилась тепер у такому положенню, з якого можнаб їй вийти тільки рішучим зворотом в сторону Обєднаних Держав. І то зробленим без усяких застережень, бож вона властиво вже війну програла. А продовжати її разом з Німеччиною, — це чисте божевілля, бож це означає цілковиту руїну і так бідного і нещасного краю.

Безумовно піддавшись, як цього вимагають Обєднані Держави, Італія моглаб рахувати хоч на ласку, тим більше, що Аліянти заявили виразно, що не хочуть її знищення, а ґен. Айзенговер запевнив італійський нарід, що все піде „по гоноровому". Очевидно, що коли Аліянти вимагають безумовної здачі, то вони знають, що вони роблять. Ось так здобута Італія булаб тоді використана ними до дальших воєнних операцій. В іншому випадку, вона моглаб перемінитись, наприклад зараз в — невтральну державу. Якаж тоді булаб Аліянтам користь з цього?

Ось того всього не хоче розуміти теперішній уряд премієра Пієтра Бадолія. Він стоїть на тому, що як зліквідовано формально фашистську партію, а Мусолінія нема при владі, то це повинно бути для Аліянтів вистарчальним для того, щоби „довести війну з Італією до гонорового закінчення". Ось таке він передав тепер італійському народови через радіо, неначе на виправдання, чому Італія є далі в війні з Аліянтами. При тому ще й накинувся на „англьо-саксонську расу", кажучи, що „терористична акція", себто гостротa бомбардовання італійської землі аліянтськими летунами по поваленню фашизму, „відповідає історії цеї раси"... Таке заявивши, ґен. Бадоліо, витягає ще дальші консеквенції й каже, що з поведення Аліянтів видно, що не був би вратував Італію навіть і сепаратний мир з ними. З цього Бадоліо заключає, що італійському народови не лишається ніщо інше, а тільки далі воювати аж до „гонорового кінця".

З цього поступку ґен. Бадолія видно наглядно, що італійський „державний переворот" враз з розвязанням фашистівстської партії й уступлення Мусолінія був хитро придуманим актом, що мав замирити Італію з Аліянтами в такий спосіб, якби Італія ніколи з ними не воювала і війни не програла. Це Аліянти пізнали і з тим не погодились.

Вислід ось цеї політики італійського премієра і його уряду буде такий, що заняття Італії Аліянтами потриває можливо довше, ніж це булоб сталося, якщоб Італія безумовно піддалась. Кажемо „можливо", бо з Італії надходять щораз нові вісти про революційні заворушення та домагання робітничих мас, щоби миритись з Аліянтами, а вислідом цього може бути новий державний переворот в Італії.

Та чи так станеться, чи інакше, це ясне, що як теперішній стан потриває довше, то Італія вийде з війни цілковито зруйнованою і територіяльно сильно обкроєною.

Микола Чубатий.

ЗМОСКОВЩЕНА УКРАЇНА

Перед кількома днями подав американський уряд до відома доволі інтересний комунікат в справі вживання назв міст, сіл та країв в урядових документах та на поштових пересилках. Урядове оголошення поручає, щоб пишучи про місцевости якогось краю, чи теж адресуючи посилку до нього, вживати назв у такій вимові, яка є в данім краю в загальнім та урядовім вживанні. Москву требаб навіть по англійськи називати Москва, а не Москав, а Відень — Він, а не Віенна, і таке далі.

Таке пропонує робити Мереділ Ф. Борил, директор Ради Географічних Імен з департаменту внутрішніх справ, для порядку та оминення баламуцтва, яке повстає, як нарід перекручує на свій лад назви чужих місцевостей. Отже найльоґічніше подавати назви так, як їх в данім краю називають.

Зарядження незвичайно розумне та вказує тільки на здоровий розум американця про ту справу, себто про справу ґ е о ґ р а ф і ч н и х назв чужих країв.

Назви країв та міст знаряддям винародовлюючої політики окупантів в Европі.

Ніхто краще не відчуває слушности такого американського зарядження як українці, бо може мало котра земля на світі стала видовищем дійсних орґій з перезиванням назви краю, провінцій та осель, як це саме діється на українській землі під чужими окупаціями. Кожен окупант української землі, малий чи великий, зараз перемальовував назву української землі, области чи місцевости, щоби затерти правдивий характер краю, а надати йому ніби то назверх чужий характер, себто такий, якого бажав би собі окупант.

Ця зміна назв це зовсім подібна праця до роботи того майстра від справжньої руки, що забравши чуже, зараз затирає всякі знаки, по яких власник міг би пізнати свою власність та її відібрати.

Таке в Україні робили за царату. Україна була не Україною, але Малоросією, часом Южно-Западним Краєм. Сотки міст були перехрещені назвами царів чи російських достойників, а навіть старі історичні міста діставали російську вимову. Були не тільки Катеринослав, Миколаєвск, Александровск, Катеринодар, але також був не Київ, тільки Кієф, не Харків, тільки Харкоф, не Чернигів, тільки Чернігоф, не Біла Цекрва, тільки Бєлая Церкоф, і тощо.

Таке саме робили поляки. З Галичини зробили Малопольску Всходню; перед самою війною стали називати її вже також назвою Зємя Червеньска. Не говоримо про сотки назв міст та сіл, що дістали нові назви, деколи дивачні та чужі духови української мови.

Не інакше робили навіть румуни, що відразу з Чернівець зробили Чернавті, з Кіцманя Кісманю, і т. д.

Вже специялістами у перехрещуванню назв Карпатської України стали мадяри; ті вже так перемінили назву, що й рідний син тої оселі не пізнав би власного гнізда. Там Ясінь став Кересмезе, Ужгород Унґварим, і таке подібне.

Зрештою ні моекалі, ні поляки, румуни чи мадяри не є одинокі, що вміли перемальовувати зовнішну вивіску чужої їм країни в своїх кольорах. Це нині самі поляки відчувають на своїй скірі з боку німецького окупанта. Ціла Західна Польща тепер назовні, з назв міст, така німецька, як десь там край за Маґдебурґом в корінній Німеччині. Старе історичне польське місто Познань стало Позен, Ґнезно Ґнезен, Кракуф Кракау. Новочасний Лодзь Ліцманштад. Від таких — штатів аж роїться нинішна Польща. Поляки мають нині ту саму приємність оглядати по залізничих стаціях, на роздоріжах вулиць опоганені та перекручені назви дорогих їм міст, як недавно українці мусіли оглядати дорогий їм Галич, Теребовлю чи Перемишль, старі українські історичні міста, перехрещені та перебрані в чужу шату.

Чому так поступає чужа влада? З двох причин так поступає; перше, щоб пригноблюючо ділати на місцеве населення. Мовляв памятайте, що це вже не українська, польська, чи яка там земля, а тільки моя. Іде теж про призвичаєння менше національно свідомого населення уживати ось таких накинених назв. Друга причина, це охота показати перед світом, перед чужинцями, що прибувають у цю країну, що це країна національно не така, якою вона в дійсности є, тільки такою, якою її окупант перемалював. Отже що це земля німецька, московська, румунська, мадярська, тощо.

Таке перемальовування зовнішного вигляду країни звичайно має саме протилежні наслідки. Національно свідоме населення відчуває це як національну обиду та ще більше стає ненавидіти чужинецьку владу. Зберігати національну назву краю чи місцевости вважає вона своїм національним обовязком і тим чином витворюється тиха постійна боротьба за самі назви. Урядові чужинецькі кола постійно та з натиском вживають нових, привезених назв, місцеве населення демонстрацийно уживає старих назв так, як їх називає більшість місцевого населення. Самі назви підсичують національну боротьбу на ще новім відтинку, якого не булоб, колиб чужа влада не старалася насильно надати краєви чужинецького зовнішного вигляду. Ось така боротьба за українські назви, як відомо, велася особливо гостро в Західній Україні під Польщею.

Українська Республика помальована на московську.

Чужий вигляд країні через переміну назв краю чи осель надає звичайно державна влада, що панує над чужим краєм. Де є своя рідна влада, народна влада, там ясно кожному як на тарелі, що такі дивацтва діятися не можуть. Хіба тяжко подумати, щоб українська влада, наприклад Західної України, перемальовувала свою державну територію на польський фасон, щоб влада Карпатської України перемальовувала свій край на мадярський, чи чеський вигляд. Це був би чистий абсурд. Таке саме булоб неможливе, колиб влада Радянської України була українська. Погляньмо на ту нещасну ніби то „українську державу" над Дніпром, то побачимо, що там від часу, як там запанували большевики, діється те саме, що в Малопольсце Всходней чи в північних комітатах Угорщини.

Деякі назви, звязані з менше для червоних симпатичними російськими царями чи царицями, заступили правда новими назвами, але нічим не звязаними з Україною, а хіба з назвами найбільших гнобителів України. Наприклад: Катеринослав став Дніпропетровском. Та надія якою була для України Катерина II, таким був і Петро І. Шевченко зовсім влучно це схарактеризував: „Це той Первий, що розпинав нашу Україну, а Вторая доконала вдову сиротину". Берім далі: царської назви Єлисаветград перезвали спершу назвою довголітного боса Комінтерну Зіновєва на Зіновєвск, а як Зіновєв пішов під стенку по відомім московськім процесі, перезвали цю оселю назвою московського большевика Кірова, замордованого в Ленінграді, на Кіровоград.

Старі назви України дістали нові московські назви. Камянське над Дніпром перезвали назвою поляка, шефа Черезвичайки, Дніпро-дзержинськ, Юзівка стала Сталіно, Луганське Ворошилоградом. А навіть прастару назву грецького походження Ольвіопіль конечно треба було їм перезвати Пєрвомайском. Дивне, що перезиваючи навіть цілі десятки осель новими, звичайно назвами московського походження, „український уряд української держави" немов забув, що український нарід мав Шевченка, Франка, Коцюбинського, Шашкевича, Федьковича; що мав свої історичні постаті Хмельницького, Богуна та сотки інших. Ані один заслужений чоловік українського народу не удостоївся своєю назвою для якогось українського міста увіковічнити свої заслуги для українського народу.

Реакційна ментальність капіталістів та проґресивна комуністів.

А тепер поставмо побіч себе два факти: на вступі згадане зарядження уряду т. зв. капіталістичної, отже реакційної, Америки, (бож капіталісти у комуністів все реакційні) та проґресивних комуністів останних днів.

Американський високий урядовець вважає зовсім правильним, щоби навіть на далекій Україні називати назви міст чи осель так, як їх нарід називає. Тим способом має бути Харків, Біла Церква, Кривий Ріг, і т. д. Перегляньмо тепер як пресова російська аґенція у воєнних звідомленнях називає місцевости України. Досі ми все чули такі українські назви: Крівой Роґ, Харкоф, Кієф, Бєлая Церкоф, Чернігоф та таке друге; це з давніших звідомлень.

Перегляньмо комунікат з воєнного фронту з суботи 11. серпня ц. р. там згадка про відзискання червоною армією біля Харкова та Сум таких осель Больщой Бобрік, Пятнатскоє, Роґозянка, Печенеґ, Козієфка, Шарофка, Большоє Проходи, Весолоє, Лозовая, Барвенково, Таранофка, Новопавлофка. По українськи ті українські оселі називаються: Великий Бобрик, Пятницьке, Рогожанка, Печеніг, Козіївка, Шарівка, Великі Переходи, Веселе, Лозова, Барвінкове, Таранівка, Новопавлівка.

Тоді скажете, як порівнаєте згаданих американських капіталістів - реакціонерів з поступовими большевиками, що нині на Східній Україні нема української держави, немає влади українського народу. Чужа влада в Україні має навіть такий вплив, що від неї беруть приклад теж і американські червоні босики. І для них український Тернопіль вже став Тарнополь, цілком як в російськім словнику.

ЯКЩО ПРАВДА...

Польський журналіст і політик Новаковскі, що перебуває в Лондоні, пише, що требаб заломити руки і покритись встидом, якщоб була хоч крихітка правди в тих поголосках, що новий польський премієр Міколайчик, складаючи візиту британському премієрови Чорчилеви, зачав розмову від нарікань на польського президента і начального вожда. Чорчил удав, що того не чує. А потім ревізитував польського президента, а не премієра. Ось таке читаємо в нюйорській польській ґазеті „Нови Сьвят".

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

23)

„Чиж це правда? Чи це може бути?" — запитував він сам себе. Правда, і він бачив біду на своїм віку, і він зазнав нужди та голоду, притиску, самоволі та безроботиці. Але все таки до такої ступені опущення й пониження, про яке розказували ріпники, в місті ніякий ремісник не доходив. Ріпники розказували страшні події голодної смерті, самовбивства, грабунків. З їх оповідань Бенедьо побачив і не непривичне для нього діло, що в нужді одного робітника інші зовсім не туралися до нього, не підпомагали йому, а лишали напризволяще. Ріпники і про те розказували, як їх хворі товариші умирали опущені й розточені червами, як не раз аж по кількох днях найдено умершого без людської помочі ріпника в якімнебудь відлюднім закамарку. Ті оповідання страшно вразили Бенеда. Він зріс і виховався в місті. Його батько був таким же мулярським помічником як і він, — тож Бенедьо відмаленьку вжився і вбувся в відвічні перекази міських ремісників, з їх хоч лихо уладженим цеховим порядком, з їх хоч слабеньким намаганням до взаємної помочі, до тіснішого звязку всіх працюючих в однім ремеслі. Правда, за Бенедьових часів цехова встанова між дрогобицькими мулярами зовсім уже близька була оконечного впадку. Майстрі ще давніше розікрали були цехову касу, на котру складалися здавна порівно і майстрі й челядники, а котрою без ніякого нагляду ані обрахунку завідували майстрі самі. Не було за що удержувати „господи", т. є. гостинниці, в котрій в означені дні сходилася би цехова рада і де вписувався би кожний потребуючий роботи челядник, а також і майстер, де отже був би немов ринок для найму челядників. Майстрі перестали турбуватися цеховими ділами а тільки удержували ще докладно черґу, коли котрий при врочистім обході мав нести стару цехову хоругов. Але замісць того старого і перетрухнілого звязку почав за Бенедьових часів проявлятися між дрогобицькими мулярами новий звязок, хоч ще й невиразно та хвилево. На випадок слабості котрого челядника або помічника збирали інші челядники, помічники та деякі бідніші майстрі добровільні складки і давали хворому або його родині запомоги тижнево через увесь час його слабості. Так само давали вони запомогу, хоч і меншу, для такого, котрий часом оставав без роботи, а рівночасно старалися розпитати і нараяти йому чи то роботу в своїм ремеслі, чи якенебудь інше заняття. Правда, слабі це були початки взаємності, але вони удержувалися й міцніли. З часом дійшло до того, що в раз потреби не деякі, а всі вже челядники платили правильно складки, між тим, коли давніше ані про таку загальність, ані про правильне плачення не було й бесіди.

В таких міських ремісницьких переказах зріс Бенедьо. Вибувши термін і ставши челядником, а далі мулярським помічником, він дуже живо займався новим повстаючим завязком робітницької спільности і взаємності. Бідний ще й слабовитий, він живо, як ніхто інший, почував потребу такої спільности та взаємності і від самого початку свого челядництва не перестав намовляти та заохочувати своїх товаришів, щоби в разі потреби правильно платили те, що зобовяжуться платити, щоби обіцювали те тільки, що зможуть додержати, і раз обіцяного додержувати свято, так, щоби на слові робітника можна було полягати, як на певній поруці. Все те були речі хоч для наших людей на словах не нові, але на ділі у нас дуже слабо практиковані, вимагаючі такого вишколення власної волі і власних забігів, що Бенедьо ще з кількома за попадливішими челядниками, котрі цю справу взяли собі дуже до серця, довгі літа мали досить праці, поки привчили людей до більшої точності та видержки.

Все те робилося дрогобицькими мулярами, так сказати, напомацки. Вони не зносилися з ніякими робітниками з більших міст, хіба з мулярами зі Стрия та Самбора, так само ні в чім несвідущими, як і вони. Вони не знали ніщо про великий зріст робітницької спільности та взаємності в інших краях, не знали про те, як робітники стають докупи та орґанізуються до великої боротьби з багатирством та всякою народною кривдою, до боротьби за свій заробок, за обезпечення своїх жінок і дітей, своєї старости і своїх вдів та сиріт. Не знали дрогобицькі мулярі й про великий зріст робітницької думки на заході Европи, ані про змагання робітників усіх країн до її здійснення. Всього того вони не знали, а прецінь однакові обставини, однакова хвиля часу зробила те, що та сама думка, те саме змагання почало неясно проявлятися між ними.

Бенедьо не раз у важних хвилях задумувався над долею робітника. Зроду утлий і хворовитий, він дуже був вразливий на всякий, хоч і чужий, біль, на всяку кривду та неправду. Зганьбить майстер челядника не по правді, урве касієр робітникові кільканадцять центів з платні, нажене будівничий чоловіка з роботи без причини або за яке вразне слово, — Бенедьові немов би хто ніж устромив у живе тіло. Він побліднє, зігнеться в дугу; лице, і без того сухе та довгообразе, ще більше протягнеться, і робить він свою роботу мовчки, але видно по ньому, що радшеб волів у землю запастися, ніж на таке дивитися.

Ось у таких то хвилях задумувався Бенедьо над долею робітника. Кожний його окривдить, думалось йому, і добре є; ніхто йому за те ніщо не скаже. Ось будівничий зіпхнув чоловіка з муру і налаяв щонайпоганішими словами, ще й у потилицю натовк, і нагнав з роботи. А нехай но би той чоловік обернувся та хоч раз ударив будівничого в потилицю? Зараз би його і на поліцію, і в суд, і в Іванову хату. Але ті Бенедьові думки завсіди й зупинялися на тім суці, з котрого вийшли, на старім і твердім суці суспільної нерівності між людьми. І хоч не раз він повторював, як повторюють міліони нашого люду: „Це так не повинно бути", — то прецінь ті слова не помагали йому розгадати круту загадку про причину тої нерівності і можності її усунути, але тільки немов обминали трудність.

(Дальше буде).

ГРОШІ І ТАЙНА ПОЛІЦІЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

У початкових роках нашої держави, заки ще видавано гроші Злучених Держав, курсували поміж населенням різні гроші. І так були тут англійські шілінги, французькі луїздори, еспанські дублюни, а з з ними ще й інші чужоземні монети. Очевидно, що внаслідок того панувало замішання в торговлі і при всяким платенню. Це стримувало грошевий оборот і шкодило бизнесові. Появилися гроші тутешнього видання, але без авторизації уряду. Аж у 1785 році конгрес приняв доляр як грошеву одиницю і завів десяткову систему рахунку грошей. Це був величезний поступ, бо зірвано із традицією англійського рахування грошей.

Щоби перевести у практиці обіг американської валюти, складено в 1792 р. цілу грошеву систему Злучених Держав і заложено у Філядельфії чеканарню грошей. Директором чеканарні став Дейвид Ритенгавс. Він передав жінці президента, Марті Вашингтон, перші гроші вибиті в цім заведенню. Це були пів-десятаки („гаф-даймс"), вибиті із приватного срібла президента Вашингтона з його маетку в Мавнт Вернон, Верджінія. Одначе у Філядельфії вибивано ще інші гроші, крім пів-десятаків, а це срібні, золоті й никлеві й мідяні монети.

Так звані „паперові гроші" були уживані в Злучених Державах ще перед Деклярацією Незалежности. Їх називали звичайно „континентальними грішми". Але їх вартість була така мала, що часто з насмішкою говорили про якусь річ: „Вона не варта навіть і „континентального".

Гравюри для перших металевих грошей зладив в 1775 р. Павло Рівір, знаний в американських шкільних підручниках як патріот, що будив кольоністів до повстання проти британського короля. Паперових грошей уживано й після приняття конституції в 1789 р. Це не були федеральні гроші, але банкові ноти. Аж до 1836 р. банкноти були видавані двома банками Злучених Держав, котрим конгрес дав на це право. Після 1836 р. банкноти були видавані банками, зачартерованими в поодиноких стейтах.

Теперішня грошева система Злучених Держав датується від Громадянської Війни. Скарбові паперові ноти, подібні до банкнотів, почали видавати на підставі акту конгресу з 17. липня й 5. серпня 1861 р. Акт про Краєві (Національні) Банки з 1864 р. дозволяв Національним Банкам видавати банкноти, але за зложенням відповідної запоруки в бондах Злучених Держав. У 1908 р. додано до цього закона поправку, щоб запоруку можна було складати і в інших вартісних паперах. Остання поправка теперішньої грошевої системи походить із 23. грудня 1913 р., коли то створено так звану Федеральну Резерву. Перші банкноти Федеральної Резерви появилися в листопаді 1914 р., разом з відкриттям банків Федеральної Резерви.

На сторожі грошей Злучених Держав стоїть окремий відділ департаменту скарбу, знаний під іменем „Юнайтед Стейтс Сікрет Сервис". Це є найдавніша федеральна агенція для вимушення пошанівку закона. Її установлено ще в часі Громадянської Війни, а її обовязки між ін. такі: Опіка над особою президента Злучених Держав, його родини і його вибраного наслідника; патролювання городу й будинків Білого Дому при помочи окремої поліції, що має свої уніформи. Дальше викривання й нищення підроблених грошей, їх заміни або підступного орудування цими грішми чи нотами, випущеними за дозволом скарбу. Також ця тайна служба має обовязок сторожити будинку скарбу, бюро гравюри й друкування грошей і пильнування федеральних грошей, що їх переховується у відповідних скарбових будинках. Як справно працює ця тайна поліція пізнати по тому, що в самім лише 1939 р. федеральні суди засудили 895 осіб за підроблювання грошей на підставі доказів, призбираних тайною поліцією скарбу — „сікрет сервис".

НІМЦІ СТРІЛЯЮТЬ ІТАЛІЙЦІВ В ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Державні польські кола в Лондоні одержали з Польщі деякі видання підземних ґазет, в яких говориться, що як в Італії почалися демонстрації за миром, то італійські війська в Польщі також відказалися виїхати на фронт. Польська підпільна преса пише, що італійська армія з більш як пятнадцять тисяч людей збунтувалася і німці мусіли вживати артилерії, щоб її приборкати. Говориться, що багато італійців вбито, а решту італійських вояків німці интернували. Де саме бунт мав місце та яка підземна газета про це написала, про це не говориться.

Намовляють німців їхати на україну

(ОНА). — Німецька преса вже знов почала агітувати за тим, щоби німецьке населення вибиралося на Україну. Майже кожна газета містить артикули про Україну, в яких говориться, що це край медом і молоком текучий. Німці вихвалять український клімат, земельні багатства, природу і кажуть, що як хто хоче зробити гроші, карієру і причинитися до розвою і скріплення своєї батьківщини, то повинен їхати на Україну.

Ґазети містять довгі листи й статті німецьких кольоністів на Україні, в яких закликається німецьку молодь приїздити негайно на Україну, бо там є величезні земельні багатства, які треба експльоатувати в користь батьківщини. Працювати тяжко ніхто не буде, бо на Україні є багато робочих рук. Німці будуть наставниками, завідателями, комерсантами і управителями великих фільварків. Держава дає поліційну і військову охорону і посилає в безплатну школу на науку української мови.

Скучати, пишуть кольоністи, на Україні ніхто не буде, бо там вже є великі німецькі кольонії, є німецькі видавництва, театри, школи і велика преса. „Дайче Украіне Цайтунг" вже розходиться в понад сотні тисяч примірниках.

Кольоністи і державні урядовці часто закликають на Україну німецьких дівчат. Вони кажуть, що як туди виїде кілька сот тисяч молодих німкинь, то за сорок літ Україна буде краєм з переважно німецьким населенням.

Повернувші з Німеччини шведські кореспонденти говорять, що німцям на Україні не є так весело, як вони описують в ґазетах. Багато з них вернули відти і вже не хочуть вертати за ніякі гроші. Оповідають, що українське населення їх бойкотувало, а повстанці жити їм не давали. Осталися тільки державні урядовці і ті, що мають сильну військову та поліційну охорону. Шведи оповідають, що німці постійно привозять з України збіжжя, сирівець, молочні вироби і багато дробу. Плюндрують Україну як можуть. Німці привозять з України велику масу робітників, і то обидвох політ, і заставляють їх працювати в фабриках від ночі до ночі. Українські, російські і польські робітники в Німеччині є простими рабами. Нацисти дивляться на них згори і часто фізично над ними знущаються.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

БУДЬТЕ УВАЖНІ — БУДЕ МЕНШЕ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

Американський Червоний Хрест остерігає господинь, щоби були особливо уважними в часі домашнього консервування, щоб уникнути нещасних випадків. За минулий рік яких 30,000 осіб померло внаслідок нещасних випадків в домах, більше ніж 6,000 жертв було від попечення та вибухів.

Щоб уникнути тих непотрібних смертельних випадків та ще більших випадків покалічення, Служба Попередження Нещасливих Випадків при Американським Червонім Хресті подає такі поради:

Не пускайте малих дітей до кухні, тримайте їх далеко від киплячої рідини, вогню та горячих шкляних баньок.

Особливо вважайте, як маєте до діла з горячим начинням.

Якщо розіллється на підлогу, треба її негайно витерти, щоби не впасти на слизькому.

Коли розтоплюєте парафіну, не забувайте, що вона дуже горить. Під горщок, в якому розтоплюєте її, пікладайте асбестову підкладку. Також памятайте, що доливання води до горячої парафіни викликає вибух.

Хоч може не потерпите своїм життям, проте і менш поважні випадки можуть спричинити довгі, або навіть постійні ушкодження. А вони потягають за собою значні видатки на лікування. До того можуть бути дуже болючі. Ліпше не допустити до того, ніж потім лікувати.

Є багато способів охорони перед нещасливими випадками. Важним є постійна увага та старання уникати таких умов, які можуть викликати поранення або смерть. Добре здоровля та відповідна освіта також помагають в тім напрямку. Червоний Хрест влаштовує курси, як запобігати нещасним випадкам, як рівнож курси домашнього медичного догляду, першої помочі, відживлювання та пливання і безпеки на воді. Завданням всіх тих курсів є навчити людей, як запобігти нещасним випадкам та як втримувати здорове тіло і здоровий дух. Протягом останнього року тисячі американців, чоловіків, жінок і дітей, покінчили один або й більше з тих курсів.

Червоний Хрест давав курси литовцям, українцям, полякам, еспанським американцям, росіянам, італійцям, грекам, німцям, словакам, японцям, югославянам, хінцям, фінцям, мадярам та іншим американцям чужинецького роду в Шікаго, Ню Йорку, Пітсбурзі, Брукліні, Вашингтоні, Клівленді, Сан Франциско та в інших більших і менших містах, де є відділи Червоного Хреста.

Деякі відділи мають інструкторів, які можуть вчити на двох або більше чужих мовах, інші користуються перекладачами В Квинсі, Мессечусетс, група фінців успішно скінчила курс першої помочі Червоного Хреста за допомогою перекладача. Так само одна група хінців в Сакраменто, Каліфорнія. В більших містах, так як Ню Йорк, Шікаго, Бруклин та інші, де легше можна дістати перекладачів, курси часто відбуваються в чужих мовах.

Всі більші а теж і малі відділи Червоного Хреста мають кадри відповідних інструкторів для тих курсів. Курси влаштовуються по певних перервах. Хто хоче відвідувати якийсь курс, має записатися у відділі Червоного Хреста.

ОРГАНІЗУВАННЯ РУМУНСЬКОГО БАТАЛІОНУ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Румунські кола в Лондоні оприлюднили вістку, що англійське правительство дало дозвіл на організування румунського баталіону. Дотепер було так, що як хто з чужинців хотів брати активну участь в боротьбі проти німців, то уряд давав йому нагоду вступити до регулярної британської армії. Окремих чужинецьких баталіонів в Англії не було. Англійський уряд не хотів організувати їх тому, щоби по скінченню не мати ніяких зобовязань. Тепер показується, що уряд змінив свій погляд і в Англії можуть організуватися не тільки румунський, але й інші чужинецькі баталіони. Може бути данський, болгарський, люксенбурський, мадярський. Кажуть, що як буде загальна інвазія Европи, то національні баталіони при англійській армії зможуть відіграти велику ролю.

Поступові румуни приняли вістку про дозвіл організування баталіону з великою приємністю. Вони вже віддавна просили дозволу на такий легіон, але військові і політичні чинники не могли рішитися на цей крок. Закордоном є велике число політичних еміґрантів, які ненавидять теперішню фашистську румунську владу і вони радо пристануть до румунського легіону, щоби разом з британською армією воювати проти нацистів.

Вони кажуть, що Антонеску втягнув Румунію до війни проти волі румунського народу, буде вдячний Англії за те, що вона позволила організувати румунський баталіон, бо ніде правди діти, а Антонеску звів Румунію до німецької кольонії, яку треба визволяти в такій мірі, як Польщу, Чехословаччину і Францію.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВШАНУЙМО ПАМЯТЬ М. ШАШКЕВИЧА, ВИДАННЯМ ДОБРОДІЙНОЇ МАРКИ!

Вже кілька разів читав я в часописах дописи в справі святкування столітнього ювилею смерти нашого пробудителя Галицької України — Маркіяна Шашкевича. І справді, ми тепер одинокі тут в Америці і Канаді, що можемо його память звеличати в дійсно гідний спосіб. Та треба над тим застановитися, щоби цей ювилей щось по собі лишив, щоб і наші брати у ріднім краю довідались про нього як скінчиться війна.

Думаю, що багато з нас памятає, коли то Галицька Україна обходила столітний ювилей уродин поета. Це було в 1911 році. Тоді цілий край був засипаний різними брошурками, книжками, листівками, та двома добродійними марками, одна з портретом поета, друга з памятником в Підлиссю. Як знаємо, тоді всюди по містах і селах давали концерти та академії в честь поета, звеличуючи ось так память про нього. Мені досі залишилися з тих часів гарний альбом п. н. „Памяти М. Шашкевича 1811-1911" і одна добродійна марка. Ці дві річи пригадують мені тепер цей великий здвиг-ювилей нашому великому пробудителеви Галицької України. Колиж нам припало тепер помянути його велику память, не кінчім це на відправах панахид по церквах. Але покажім ділом, що ми вміємо шанувати наших великих людей, яким був Шашкевич. А докажемо цього ділом, як даватимемо відчити про життя і діяльність поета і збирати на фонд помочи братови заморем (про це вже була стаття проф. М. Чубатого у „Свободі"). Видаймо наліпку (по англійськи "Seal"), щось в роді як видають тут що року (Christmas Seal) з портретом і памятником поета. Такі добродійні марки в Америці під цю пору є багато поширені, а видають їх для створення різних фондів.

На мою думку, міг би виданням такої добродійної марки занятися Єпископський Ординаріят, бо Шашкевич був священиком, а весь дохід з розпродажі марок міг би піти на дохід музею і бібліотеки у Стемфорд, Конн. Я міг би послужити своїм альбомом, в якім є гарні рисунки для проекту видання такої марки. Це булаб гарна памятка з ювилею і користь для Музею.

По скінченню війни ті марки буде можна наклеювати на другім боці коверт тих листів, які будемо висилати до своїх кревних і знакомих в краю. Це буде доказ, що ми тут на американській землі зуміли вшанувати память смерти Пробудителя Галицької України.

О. Кочан,
Джолієт, Іл.

ПОМОЖІМ ВИДАТИ ПРОПАМЯТНУ КНИГУ ПРО МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

В память столітніх роковин смерти Маркіяна Шашкевича відбудеться у великій концертовій галі, Тавн Гол, в Ню Йорку, СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ, дня 3. жовтня б. р. Попередить цей концерт релігійне торжество, получене з посвяченням памятника Маркіяна Шашкевича в церкві св. Юра в Ню Йорку.

І буде теж видана **ПРОПАМЯТНА КНИГА** про Маркіяна Шашкевича, яку бажається видати гарно й достойно, щоб і тим звеличати від імени американських українців великого сина українського народу. Бажається видрукувати в ній усі твори М. Шашкевича, як теж і помістити статті про його діяльність.

Ось тою дорогою відзиваємось до усього нашого громадянства з проханням надсилати привіти, щоби таким чином допомогти видати гарну книгу про Маркіяна. Хто їх ще не прислав, може це зробити НАГАДАЛІ ДО 30. СЕРПНЯ 1943.

У справі свята і привітів проситься писати на таку адресу:

о. М. М. МАРКІВ, Ч.С.В.В.
22 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

ДОБРИЙ І ЛЮДЯНИЙ ПОЛКОВОДЕЦЬ. — Це славний командант Британської Восьмої Армії, ген. Бернард Л. Монгомері, дає цигаретки своїм воякам у Сицилії. Зустрічаючись ось так з вояками, він теж пізнає, як вони живуть і чого їм бракує.

Обережно з балачками

Як буваете в літі серед приятельок і приятелів у гостях чи родини, то зустрічаете багато друзів та старих знайомих, а з багатьма познайомитеся і може будуть серед них і цікаві, симпатичні люди, з якими схочете навязати тісніші, приязні взаемини і на далі. І ось тут є деяке підводне каміння, через яке треба дуже обережно переводити наш човник, щоб воно не пробило припадково діри в дні та через те не затопилися ті гарні звязки, які так уприемнюють кожній людині життя, бо щож може бути цінніщого над добрі взаемини з людьми?

Один з найгостріших отих підводних каменів — це наш власний язик. Так, так, Шановні Жінки, наш язик. Кілько вже неприемностей ми зробили ним — байдуже, добровільно чи недобровільно — нашим ближнім, але також дуже часто і самим собі. Нагадаймо собі, як нераз тільки одне нерозважне наше слово пошкодило комусь із наших приятелів чи знайомих. Нераз навіть зі співчуттям висловлена думка про якусь, нібито й невелику хибу когось з наших другів чи знайомих понизила їх в очах нашого співрозмовця, який, не знаючи ближче того, про кого говоримо, саме ту невеличку хибу, яку ми вважаемо тільки малою слабістю, що їх має кожна й найідеальніша людина, прийме за справжню хибу і на тій підставі складе свою думку про дуже порядну і достойну особу. Але це ще не так часто трапляеться. Найчастіше буває, що оттак собі, для розваги, перебираючи добрі прикмети і недостачі наших знайомих, створюємо цілу низку різних спліток та непорозумінь. Коли й наша партнерка, чи й партнер (мужчини люблядь попліткувати неменш від нас грішних) має ті самі нахили що й ми, то перекаже наші завваги далі, а там підуть вони ще далі тай дійдуть нарешті і до вух тієї особи, про яку йшла мова. Та почне дошукуватися першого джерела і дійшовши до нього викреслить нас з числа своїх приятелів, а то й стане нашим ворогом, що у свою чергу осуджуватиме нас і понижувати в очах інших.

Перебуваючи на літнищі маємо більш ніж коли часу на балачку і тому мусимо більш ніж коли стежити за собою, щоб з наших розмов не було злих наслідків. Коли оповідаемо нашим своякам чи приятелям про знайомих, вистерігаймося, щоб не сказати чогось зайвого, що склалоб про них тих людей злу опінію. Можуть потім і наші приятелі зустрінутися з нашими приятелями. Як прикро буде, коли маючи від вас різні відомости, вони відповідно будуть наставлені одні до одних, але як прикро буде також, як вони складуть взаємно про себе самостійну опінію та переконавшись, що це милі й симпатичні люди, прихиляться до них душею. Добре, як не розкажуть, що від вас чули про них, але ви особисто напевно втратите в їх очах багато. Вирине також у них підозріння (може й не безпідставне), що ви і про них перед своїми друзями недобре висловлювалися. І хто через той ваш обговір найбільше втратить? Ви самі.

А кілько то через нестриманість свого язика можете наробити лиха у своїй власній родині. Як це погано може відбитися на ваших взаеминах з одною сестрою, коли ви недобре говорите про другу, як зле можуть укластися ваші взаємини з родиною брата, коли він довідається, що ви десь зле говорили про його дружину чи дітей?

Не можна й передбачити та перечислити всіх наслідків, які може мати необережне, навіть без лихого наміру сказане слово. Нераз може з того вийти такий конфлікт, що матиме наслідки на все життя для вас, вашої родини, карієри вашого чоловіка чи дітей. Ось чому мусите дуже вважати на те,, з ким і про кого та про що говорите. У житті так багато різних тем для балачок крім обговорювання знайомих та рідні, що такі розмови можуть бути дуже цікаві й заповнити час і заспокоїти охоту поговорити, і це не матиме ні для кого лихих наслідків, ні для вас у першій мірі, ні для близьких вам людей. А у ваших господарів, що вас гостять, і ваших знайомих, старих чи нових, збережеться про вас гарний спогад та бажання і на друге літо запросити вас знову до себе та зустрінутися з вами знову, якнайскоріше і на якнайдовше.

Тож уважаймо на те, що говоримо, кому говоримо і про кого говоримо, та найкраще не говорім ні про кого нічого злого, щоб про нас зле не говорили і не думали.

Х. К.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ЗАБОБОННІ?—ТА ДЕЖ ТАМ!—Хто каже, що ВЕКС є забобонні? Отже неправда. А щоби показати, що так є, бачимо, як переходять попід драбину як тільки стали частиною Американської Армії. Знимка з Форт Ворт, Тексас.

Не жартуйте з сонцем

В культі бога сонця у наших прадідів крім хвали було трохи й остраху. І не без підстав, бо ласкаво пригріваючи сонце може й добре припекти так, що ті „ласкаві пестощі" можуть нас дорого коштувати. собливо коли хтось поводиться з сонцем собі „за панібрат" — тоді пімста сонця може бути жорстока. У цьому напевно переконалася неодна і неодин з тих, що ось тепер відбувають своє дозвілля десь над морем, чи опалюються десь у саді чи хочби й на бальконі.

Небезпеки соняшних купелів не завжди однакові і наслідки залежатимуть від того, чи хтось має відпорніший чи менш відпорний організм на впливи соняшного проміння. Очевидно, що найнебезпечніше опалювання для людей з міста та ще й таких, що мають білу, ніжну шкіру.

Льокальний соняшний удар тобто такий, що поражує лише якусь частину тіла, більш неприємний, ніж небезпечний. Спалення місцеве болюче, бридке і може залишити на довго негарні рани та згоїни, але назагал таке спалення лікується досить легко і само собою.

Загальний соняшний удар дуже прикрий, і нераз навіть смертельно небезпечний. Висота гарячки аж до втрати притомности, мізкові забурення — це дуже часті наслідки надто великого кокетування сонця. Особливож обережними з сонцем мусять бути люди хворі на нирки чи туберкульозу. Нераз ця остання ще у скритому стані саме й розвивається прискорено під впливом сонця. Ось чому матері, що дбають не тільки про свою красу, але в першій мірі про здоровля своїх дітей мусять дуже уважно й обережно привчати дітей до соняшного проміння, а ще особливо, коли вони свідомі того, що дитина має нахил до грудних недуг.

Краще запобігти ніж лікувати — наслідки надто гарячої приязни сонця, тому беріть соняшні купелі обережно, привчаючи поступнево шкіру до соняшного проміння. Побути першого дня з пів години на сонці зовсім вистачить, але при тому хай ця півгодина буде десь коло девятої години рано, а не коло дванацятої вполудне. Як ви бльондинка і маєте ніжну й суху шкіру, то підготовте себе наперед до соняшних купелів тим, що заживайте якісь спеціяльні ліки, які мають багато заліза та їджте також страви, що в них того складника багато. Їджте шпінак, яйця, волову печінку, повновартісний хліб.

Не лежіть ніколи довго нерухомо на сонці, а вже, борони Боже, не засніть на сонці. Хоч які вас ліньки розбиратимуть, переверніться від часу до часу, а ще краще зробіть кілька гімнастичних вправ. Це розрухає ваш обіг крови і тоді впливи надто сильного соняшного проміння значно ослабнуть.

Також в часі опалювання пийте багато чи то води чи квасного молока чи чого іншого, але очевидно не алькоголю, бо це тільки погіршилоб ваш стан.

Вмійте добре вдягнутися, щоб опалювання було рівномірне й відповідне. Довга спідничка чи піжама, легка блюзка з довгими рукавами, до того далеко більше вам доможуть ніж навіть охоронні креми, які тоді, як шкіра пріє тратять свою охоронну здібність.

Коли вже станеться нещастя і хтось з ваших близьких дістане соняшний удар, подбайте про якнайскорішу лікарську допомогу, а тимчасом перенесіть хворого до холодної кімнати, давайте багато пити, на голову найкраще дати мішок з ледом або бодай зимні оклади. Спалену шкіру треба мастити товщем. Дуже добре поможе така мішанина: помада з окисі цинку та евкаліптусовий олійок і на те тальковий пудер.

1,500,000 ЖІНОК ПОТРІБНО ДО ПРАЦІ В ПРОМИСЛІ

ВАШИНГТОН. — Недостача робітничої сили приняла розміри крізи в воєнній продукції. Ця кріза є теж крізою робітниць, як про це висловлюється мис Маргарет Гикі, предсідниця Жіночого Дорадчого Комітету з Военної Комісії Мужви. Управителі-господарі, уряд та робітництво мусять розвязанти якось цю справу, хоч вона була занедбана довший час. За думкою мис Гикі жінки повинні тим таксамо журитися як і мужчини. Жіночий Дорадчий Комітет радив над цею проблемою цілий день і склав уже цілий плян праці для жінок, але цього пляну не будуть оголошувати. Та всетаки звісно, що будуть покликати жінок до праці на рівні з мужчинами, дадуть їм вишкіл і будуть їх вважати важним чинником у виконанню воєнних робіт. До праці у воєнім промислі покличеться півтора або й два міліони жінок, очевидно нових жінок, а не тих, що вже працюють у фабриках, або тих, що приходять на місце тих, які залишають працю.

Проява, що жінки покидають працю в дечому оправдана, думає мис Гикі, але тут показується, що досі не використано жіночого хисту як провідниць і тому не було кому як слід вияснити ролі жіноцтва у воєнній праці.

ПОХОДИТЬ З СЛАВНОЇ РОДИНИ.—Елис К. Габершем, з Вашингтону, що служить в Вейвс, є пра-пра-внучкою Френсиз Скат Кі, що є композитором „Стар Спенглед Бенер" і правнучкою Стентона, що був секретарем війни за Линколна.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 19. серпня 1943. року помер
ЯКІВ РАВЛІНКО,
член Тов. Українська Січ, від. 170 У. Н. Союзу в Джерзі Сіти, Н. Дж.

Покійний походив із села Тишівниця, повіт Стрий, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив у 1913 році. Полишив у смутку жену Павлину і 7 дітей: Емілію, Катерину, Григорія, Михайла, Василя, Єву і Ольгу. Двох синів служать при американській армії. Похорон відбудеться в вівторок, 24. серпня, з дому жалоби, 285 Grand St., Jersey City, N. J., в год. 9. рано до укр. гр.-катол. церкви св. Петра і Павла при Сусекс і Грін ул. в Джерзі Сіті.

Просимо членів відділу взяти якнайчисленнішу участь в похороні. — В. Й. П.!

Т. Наконечний, фін. секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 823. Хитрий маневр.

Як Тарзан вступив до човна, аби поїхати до міста, начальник підморгнув хитро до головного весляра.

Ріка розпливалася мочарами, а потім звужувалася, а струя ставала бистріша.

Нагло начальник веслярів підняв руку, даючи згори умовлений знак.

Тарзан цього не бачив, веслярі зробили скорий маневр, котрий поставив човен впоперек струї.